

Keuzes binnen MBO en HBO

Auteur: Marlies Rosenbrand, mei 2017

Voor u ligt de samenvatting van de belangrijkste conclusies uit het onderzoek naar de mening van opleiders¹ voor de inrichting van een specifiek onderdeel van het onderwijs, namelijk de keuzedelen bij ROC Mondriaan en ROC ID-College en het keuzeonderwijs in de Haagse Hogeschool. Juist door de inrichting van dit type onderwijs wordt ingespeeld op de wensen van regionale werkgevers. Met deze inventarisatie wordt gekeken in hoeverre de inrichting hiervan de opleiders aanspreekt.

In totaal hebben 43 opleiders deelgenomen aan één of meerdere onderdelen van het onderzoek. Alle betrokken branches, Ziekenhuis, VVT, Gehandicaptenzorg en GGZ, hebben deelgenomen aan het onderzoek.²

Wij willen alle opleiders die hebben deelgenomen, hartelijk bedanken voor hun deelname. 'Wij' staat daarbij voor ROC Mondriaan, ROC ID-College, Haagse Hogeschool, Regionaal Platform Opleiders, SBB en werkgeversvereniging ZorgZijn Werkt.

Ter voorbereiding van het onderzoek zijn verschillende korte telefonische interviews gehouden met de betrokken onderwijsorganisaties. Hieraan wordt een aantal keer gerefereerd in de rapportage.

1. KEUZEDELEN ROC MONDRIAAN & ROC ID-COLLEGE

Een mbo-opleiding bestaat tegenwoordig uit een basisdeel, profieldelen en keuzedelen (startmoment betrokken opleidingen september 2016). Met het keuzedeel kan de student zich verbreden of verdiepen. Meer algemene informatie over de inrichting van het MBO-onderwijs kunt u vinden op: www.sbb.nl/onderwijs/kwalificeren-en-examineren/keuzedelen. Per opleiding kunnen enkele 'gekoppelde' keuzedelen aangeboden worden. Extra inhoudelijke informatie is gegeven over keuzedelen 'Ondernemend gedrag' en 'Diversiteit'.

2. KEUZE-ONDERWIJS HAAGSE HOGESCHOOL

Binnen het nieuwe curriculum van de Verpleegkunde opleiding aan de Haagse Hogeschool, passend binnen het opleidingsprofiel Bachelor-Nursing 2020, wordt de student een keuzeprogramma aangeboden.

Ten slotte is in de vragenlijst een aantal stellingen opgenomen over de selectie van BBL-leerlingen. Deze resultaten worden, zoals in het onderzoek aangegeven, verwerkt in de e-learning module over selectie.

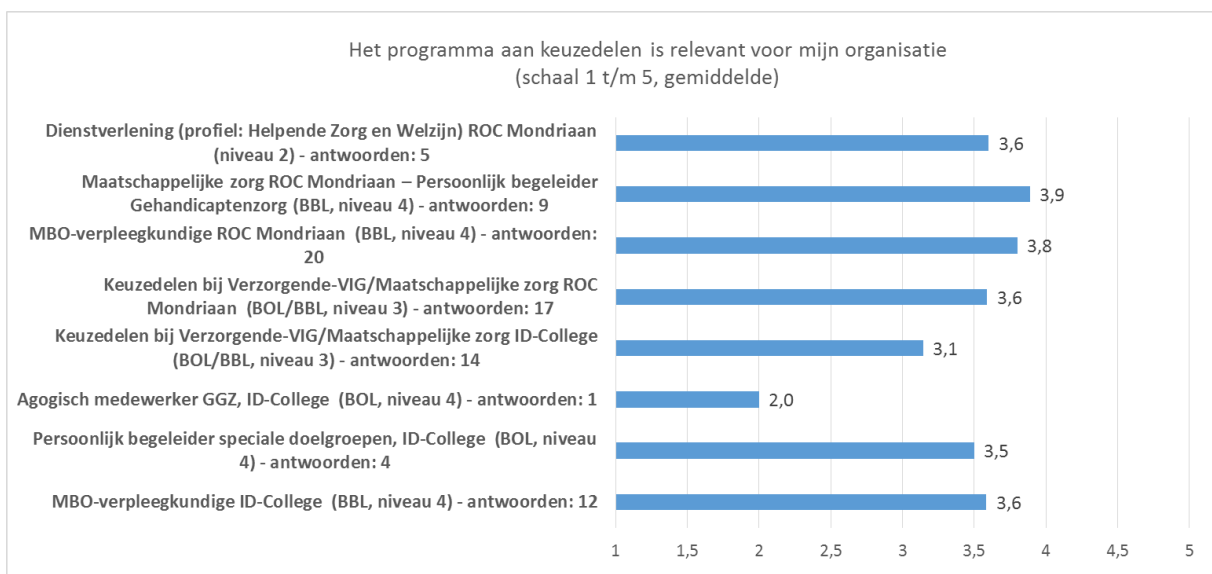
¹ Opleidingscoördinatoren, praktijkopleiders, opleidingsadviseurs en stafmedewerkers

² Verdeling respondenten (opleiders, gehele vragenlijst ingevuld) over de verschillende branches: Ziekenhuis (16 procent), VVT (39 procent), Gehandicaptenzorg (29 procent) en GGZ (16 procent).

Deel 1: Keuzedelen ROC Mondriaan & ROC ID-College

Vijfendertig opleiders hebben hun mening gegeven over de keuzedelen. De opleiders zijn gevraagd in de vragenlijst een aantal – voor hen relevante – opleidingen te kiezen uit de totale lijst van acht opleidingen. Per opleiding wordt het programma van keuzedelen weergegeven. Gemiddeld worden door de opleiders de keuzedelen van twee opleidingen beoordeeld. Het totale aantal beoordelingen per opleiding staat in de onderstaande figuur weergegeven (-antwoorden: ..., per opleiding). Een totaal overzicht van de gegeven toelichtingen door de opleiders vindt u in de bijlage.

Oordeel per keuzedeel: Gemiddeld genomen hebben de opleiders een neutrale tot een positieve houding ten opzichte van de voorgestelde keuzedelen per studierichting. Alle keuzedelen, met 4 of meer antwoorden, hebben een gemiddelde score tussen de 3,1 en 3,9. N.B. Slechts één opleider heeft 'Agogisch medewerker GGZ, ID-College (BOL, niveau 4)' beoordeeld, waardoor er in deze rapportage verder geen aandacht aan deze opleiding wordt besteed.

Keuzedelen met de hoogste score: Het meest enthousiast zijn opleiders over:

1. **Maatschappelijke zorg ROC Mondriaan – Persoonlijk begeleider Gehandicaptenzorg (BBL, niveau 4)**

2. Keuzedelen bij Maatschappelijke zorg ROC Mondriaan – Persoonlijk begeleider Gehandicaptenzorg (BBL, niveau 4)		Studiebelastinguren
Keuzedeel:	Ondernemend gedrag voor niveau 3 en 4	240
Keuzedeel:	Mensen met licht verstandelijke beperking met moeilijk verstaanbaar gedrag	240
Keuzedeel:	Keuze uit: 1. Mensen met Niet Aangeboren Hersenletsel 2. Wijkgericht werken	240
Keuzedeel:	Keuze uit: 1. Ernstig meervoudige beperkingen 2. Ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking	240

Programma bestaat uit 4 keuzedelen van samen 960 studiebelastinguren.

- Keuze voor Ondernemend gedrag; relevante doelgroep (LVG met moeilijk verstaanbaar gedrag)
- Bij voorkeur keuze voor andere doelgroepen/andere gewenste combinaties van keuzevakken

2. MBO-verpleegkundige ROC Mondriaan (BBL, niveau 4)

3. Keuzedelen bij MBO-verpleegkundige ROC Mondriaan (BBL, niveau 4)		Studiebelastinguren
Keuzedeel:	Zorginnovaties en Technologie	480
Keuzedeel:	Ondernemend gedrag voor niveau 3 en 4	240
Keuzedeel:	Keuze uit (verdere invulling nog onbekend): 1. Verdiepend keuzedeel gekoppeld aan Ziekenhuis 2. Verdiepend keuzedeel gekoppeld aan VVT 3. Verdiepend keuzedeel gekoppeld aan GGZ 4. Verdiepend keuzedeel gekoppeld aan Gehandicaptenzorg	240

Programma bestaat uit 3 keuzedelen van samen 960 studiebelastinguren.

- Koppeling van specifiek keuzedeel aan (eigen) branche; Zorginnovaties en technologie; Ondernemend gedrag
- Twijfel over herkenbaarheid van techniek in de praktijk; Missen van doorstroomvariant naar HBO/aandacht voor extramurale zorg; Willen inspraak bij bepalen daadwerkelijke inhoud van verdiepende keuzedelen

Keuzedeel met de laagste score: Het meest afwachtend lijken de opleiders over de keuzedelen bij 'Verzorgende – VIG/Maatschappelijke zorg niveau 3' (ID-College) met een gemiddeld cijfer van een 3,1. De focus op de wijk, door het aanbieden van het keuzedeel 'Wijkgericht werken', wordt gewaardeerd, maar opleiders lijken meer te zoeken naar een focus op de verschillende branches/doelgroepen binnen de keuzedelen. Zoals één opleider het aangeeft: "Ik mis meer keuzedelen richting verschillende doelgroepen."

5. Keuzedelen bij Verzorgende-VIG/Maatschappelijke zorg 3 ID-College (BOL/BBL, niveau 3)		Studiebelastinguren
Keuzedeel:	Ondernemend gedrag voor niveau 3 en 4	240
Keuzedeel:	Keuze uit: 1. Ernstig meervoudige beperkingen 2. Wijkgericht werken 3. Expressief talent (1 ^{ste} helft)	240
Keuzedeel:	Keuze uit: 1. Engels 2. Wijkgericht werken 3. Ernstig meervoudige beperkingen 4. Expressief talent (2 ^{de} helft)	240

Programma bestaat uit drie keuzedelen van samen 720 studiebelastinguren.

Wijkgericht werken

Mis focus op branche/doelgroep

Algemeen oordeel: Na een aantal keuzedelen te hebben beoordeeld op hun relevantie voor de eigen organisatie, wordt de opleiders een aantal stellingen voorgelegd. Hierna volgen de belangrijkste conclusies.

1. Voor BBL-trajecten blijkt de focus sterker op het verkrijgen van kennis over de eigen branche. Tijdens de voorbereidende interviews met ROC's is dit door hen ook aangegeven.
2. De uitkomsten op de stellingen bevestigen het beeld dat werkgevers in principe positief staan ten opzichte van de invoering van de keuzedelen. Bij de verdere toelichtingen wordt wel aangegeven dat 'the proof of the pudding is in the eating'. Zo zegt één opleider bijvoorbeeld dat er "onvoldoende ervaring is met keuzedelen om dit te kunnen beoordelen. Dit zal zich moeten bewijzen in de komende jaren." Afstemming met werkgevers zal dus de nodige aandacht blijven vergen, net als overigens de inrichting van (branche-)specifieke keuzedelen. Tijdens de interviews met ROC's kwam namelijk naar voren dat keuzedelen op veel verschillende manieren ingevuld kunnen worden, waarbij dit de werkgevers zelf meer of minder moeite kan kosten.

Deel 2: Keuze-onderwijs Haagse Hogeschool

Drieëndertig opleiders hebben deelgenomen aan het tweede deel van het onderzoek, het keuze-onderwijs aan de Haagse Hogeschool. Er zijn drie vragen voorgelegd over de invulling van het keuze-onderwijs en de samenwerking met werkgevers.

Populairste keuzeprogramma: Van de drie programma's die gekozen kunnen worden binnen de tweede helft van het derde jaar óf de tweede helft van het vierde jaar, is 'Patiëntenparticipatie' het populairste onder opleiders, met op grote afstand 'Oncologie' en 'Revalidatie'. Zij ervaren de grote relevantie van dit programma voor hun dagelijkse praktijk (en ervaren dat dus niet voor de andere onderwerpen). Hierna volgen enkele kenmerkende uitspraken.

- *“In het kader van shared decision making zeer nuttig.”*
- *“Organisatie = (red. naam organisatie) = gehandicaptenzorg, en patiëntenparticipatie is één van de pijlers van de visie.”*
- *“Sluit het beste aan bij de wijkverpleging.”*
- *“Is een breed onderwerp en er is onvoldoende aandacht voor.”*
- *“Alle 3 de programma's lijken mij van belang maar de middelste sluit het beste aan bij ons ziekenhuis.”*

Ideeën voor branche overstijgende thema's: Daarnaast is gevraagd naar ideeën omtrent de branche overstijgende thema's. Alle aangedragen thema's, zoals 'De samenwerking tussen intra- en extramuraal', 'Aandacht voor LVB in de maatschappij', 'Complexer wordende zorg, multiproblematiek', 'Mantelzorg' en 'Veilig werken', vindt u in de bijlage.

Bevorderen gezamenlijkheid: Ten slotte is gevraagd naar de mogelijkheid voor de Haagse Hogeschool om de gezamenlijkheid met werkgevers te versterken. Een volledig overzicht van de toelichtingen vindt u wederom in de bijlage, maar werkgevers leggen de nadruk op het (verder) verbeteren van verschillende facetten van de afstemming met hen.